

U 62/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Erasmus+ -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 16.7.2025 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Erasmus+ -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/817 ja (EU) 2021/888 kumoamisesta (COM(2025) 549 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 27.11.2025

Opetusministeri Anders Adlercreutz

Opetusneuvos Kaisu-Maria Piironen

27.11.2025

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSESTA
ERASMUS+ -OHJELMAN PERUSTAMISESTA VUOSIKSI 2028–2034**

1 Tausta

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehikseksi vuosille 2028–2034. Samassa yhteydessä komissio julkaisi ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Erasmus+ -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/817 ja (EU) 2021/888 kumoamisesta (COM(2025) 549 final, Erasmus+ ohjelmaehdotus). Asetuksella ehdotetaan kumottavaksi nykyistä rahoituskautta varten perustettua Erasmus+ -ohjelmaa koskeva asetusta sekä asetusta Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman perustamisesta.

Erasmus+ -ohjelmalla on keskeinen merkitys eurooppalaisen koulutusalueen edistäjänä, sillä se luo perustan taitojen ja osaamisen kehittämiseksi koko elämän ajan ja tarjoaa todellisen yhteisen alueen laadukkaalle koulutukselle ja elinikäiselle oppimiselle yli rajojen.

Ehdotuksen mukaan Erasmus+ -ohjelma liittyy läheisesti EU:n osaamisunioniin, jonka keskiössä ovat korkeatasoinen osaaminen, osallisuus koulutuksessa ja työmarkkinoilla, yksilöiden mahdollisuudet täydentää osaamistaan ja osaajien liikkuvuus EU:hun ja EU:n sisällä. Tämän lisäksi ohjelmaehdotuksen tavoitteena on tukea Eurooppa liikkeellä -suositusten toimeenpanoa sekä vastata EU:n nuorisostrategian 2018–2027 tavoitteisiin.

Käynnissä olevan, nykyisen ohjelmakauden 2021–2027 väliarvioinnin mukaan Euroopan unionin koulutuksen, nuorisoalan sekä urheilun Erasmus+ -ohjelman kansallisen arvioinnin mukaan suomalaiset kokivat taitojensa parantuneen ohjelmaan osallistumisen myötä. Lisätoimia ohjelman kehittämiseksi kuitenkin tarvitaan, sillä liikkuvuusjaksojen määrä on ollut laskussa, erityisesti korkeakoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelma saavutti kumpanakin arvioituna kautena osallistujatavoitteensa ja ohjelman erityisenä vahvuutena tuli esille, että se on tavoittanut hyvin heikommassa asemassa olevia nuoria.

Edellisellä ohjelmakaudella 2014–2020 Erasmus+ -ulkomaanjaksolle osallistui 150 000 suomalaista. Osallistujien kokemusten mukaan Erasmus+ -jakso kehitti kielitaitoa sekä toi lisäarvoa opintoihin ja uralle. Koulutusorganisaatioiden vastauksissa ohjelmaan osallistumisen hyöty koettiin organisaation kansainvälistymisenä, yhteistyönä kansainvälisten kumppaneiden kanssa ja uusien aktiviteettien muodostumisena.

Ehdotuksen käsittely on käynnistetty Tanskan puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2025 neuvoston koulutuskomiteassa. Puheenjohtajan tarkoituksena on esitellä Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston kokouksessa 27.–28.11.2025 neuvotteluista edistymisraportti. Neuvottelut neuvoston osittaisesta yleisnäkemyksestä jatkuvat Kyproksen puheenjohtajuuskaudella.

2 Ehdotuksen tavoite

Komission mukaan seuraavan Erasmus+ -ohjelman tavoitteena säilytetään eurooppalaisen yhteistyön edistäminen kaikilla koulutusasteilla, nuorisoalalla sekä urheilun ja liikunnan sektoreilla. Ohjelma tukee organisaatioiden kapasiteetin vahvistamista ja organisaatioiden välistä yhteiskehittämistä sekä yksilöiden henkilökohtaista ja ammatillista kasvua, kriittistä ajattelua, kriisinkestävyyttä, demokraattista osallistumista sekä eurooppalaisia arvoja, osallisuutta ja solidaarisuutta. Näiden tavoitteiden toteutumista edistetään tukemalla laadukkaan opetuksen kehittämistä, uusia oppimis- ja koulutusmenetelmiä sekä Eurooppalaisen koulutusalueen vahvistamista. Ohjelman tavoitteena on myös edistää nuoriso- ja liikuntasektorin kansainvälistä yhteistyötä. Se yhdistää oppimisen, osallisuuden ja solidaarisuuden tavalla, joka tukee EU:n pitkän aika.

Erasmus+ -ohjelmaehdotuksen tavoitteena on vastata aiempaa paremmin myös laajempiin EU-tavoitteisiin kuten kilpailukykyhaasteisiin ja yhteiskunnallisen kriisinkestävyyden kasvattamiseen. Ohjelma toimii toimeenpanovälineenä EU:n osaamisunionille, jonka keskiössä ovat korkeatasoinen osaaminen, osallisuus koulutuksessa ja työmarkkinoilla, yksilöiden mahdollisuudet täydentää osaamistaan sekä osaajien liikkuvuus EU:hun ja EU:n sisällä.

Komission ehdotuksessa Euroopan solidaarisuusjoukot yhdistettäisiin Erasmus+ -ohjelmaan, jolloin ohjelma kattaisi myös vapaaehtoistoiminnan, nuorten solidaarisuustoiminnan ja humanitaarisen avun joukot. Muutoksen tarkoituksena on selkiyttää ohjelmahallintoa ja mahdollisuuksien tarjoamista nuorille. Ohjelman on tarkoitus toimia yhden luokun periaatteella nuorille.

Erasmus+- ohjelmalla tuetaan ehdotuksen mukaisesti lisäksi Eurooppa liikkeellä- suosituksen toimeenpanoa, jonka tavoitteena on lisätä oppimiseen liittyvää liikkuvuutta kaikilla koulutussektoreilla ja mahdollistaa kaikille eurooppalaisille oppimisjakso toisessa EU-maassa. Eurooppa liikkeellä -suositus nostaa kansainvälisen liikkuvuuden ja osaamisen merkityksen uudestaan eurooppalaiseen koulutuspolitiiseen keskusteluun.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

3.1 Ohjelmaehdotuksen painopisteet

Erasmus+ -ohjelmaehdotuksen painopisteet kerrotaan 3 artiklassa. Tavoitteena on vahvistaa koulutusta, osaamista ja taitoja, jotka tukevat työllisyyttä, ammatillista kehitystä ja yksilön kasvua, sekä edistää kilpailukykyistä ja kestävää yhteiskuntaa. Ohjelma vahvistaa eurooppalaista identiteettiä, aktiivista kansalaisuutta, solidaarisuutta ja yhteiskunnallista osallistumista, mikä vahvistaa yhteiskuntien resilienssiä ja kykyä vastata riskeihin.

Samalla se edistää koulutuksen, nuorison ja urheilun laatua, osallisuutta, oikeudenmukaisuutta, kestävyyttä ja innovatiivisuutta, vahvistaen Euroopan globaalia vetovoimaa. Nuoria tuetaan ammatillisten ja henkilökohtaisten taitojen kehittämisessä, yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja eurooppalaiseen yhteistyöhön sitoutumisessa.

Ohjelma tukee myös politiikan kehittämistä ja järjestelmätason uudistuksia, jotka lisäävät koulutuksen ja urheilun tehokkuutta, osallistavuutta ja häiriönsietokykyä. Lisäksi se tarjoaa nuorille mahdollisuuksia osallistua solidaarisuus- ja humanitaarisiin toimiin, edistäen heidän osaamistaan ja aktiivista kansalaisuutta.

Urheilun osalta tavoitteena on vahvistaa eurooppalaista mallia panostamalla ruohonjuuritason toimintaan, saavutettavuuteen, vapaaehtoisuuteen ja hyvään hallintoon sekä edistää urheilun sosiaalista ja yhteisöllistä roolia rakentamalla oikeudenmukaista, osallistavaa ja kestävää urheilujärjestelmää koko Euroopassa.

3.2 Erasmus+ -ohjelman pilarit

Erasmus+ -ohjelmaehdotuksessa kolme artiklassa esitettyjä tavoitteita edistettäisiin ohjelman kattamalla koulutuksen, nuorison ja urheilun politiikka-alueilla kahdella pilarilla, jotka kuvaavat ohjelman tukemia Euroopan maiden välisiä sekä kansainvälisiä toimintamuotoja:

a) Oppimismahdollisuudet kaikille, sisältäen ihmisten ja osaamisen liikkuvuuden ja EU:n alueella tehtävän nuorison vapaaehtoistyön edistäminen sekä toimet lahjakkuuksien ja huippuosaamisen edistämiseen EU:n alueella

b) Kapasiteetin vahvistaminen, sisältäen organisaatioiden välisen yhteistyön ja politiikkatasoisen yhteistyön

3.3 Koulutus

Koulutuksen osalta komission ehdotus (4 artikla) Erasmus+ -ohjelmaksi tukisi:

- korkeakouluopiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta
- ammatillisen koulutuksen oppijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta
- koulujen (ml. lukioiden) oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta, mukaan lukien varhaiskasvatuksen henkilöstön liikkuvuutta
- aikuiskoulutuksen opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta

Osaajien ja huippuosaamisen kehittämismahdollisuuksien vahvistaminen (5artikla):

- Erasmus+ stipendeillä strategisille koulutusaloille, mukaan lukien yhteiset koulutusohjelmat
- Erasmus Mundus -stipendeillä
- Jean Monnet -toiminnolla korkeakoulutuksessa;

- tukemalla seuraavia laitoksia, joiden päämääränä on Euroopan edun edistäminen: Firenzen yliopistollinen Eurooppa-instituutti, mukaan lukien sen monikansallinen hallintokoulu; College of Europe (Bruggen ja Napolin laitokset), Julkisen hallinnon Eurooppa-instituutti, Maastricht; Eurooppa-oikeuden akatemia, Trier; Euroopan erityisopetuksen kehittämiskeskus, Odense ja Eurooppa-koulutuksen kansainvälinen keskus, Nizza.

EU-maiden koulutusjärjestelmien kehittämiseksi tuettaisiin edelleen myös organisaatioiden välisiä kumppanuuksia ja yhteistyötä koulutuksen laadun ja innovaation vahvistamiseksi ja

halutaan mahdollistaa myös pienempien toimijoiden mahdollisuuksia osallistua ohjelmaan. (6 artikla)

Erityispanostuksilla kuten Eurooppalaiset yliopistot, Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt, Eurooppalaiset Opettaja-Akatemiat ja Eurooppalaiset kouluallianssit halutaan edistää huippuosaamiseen ja innovatiiviseen kehitystoimintaan liittyviä kumppanuuksia koko EU:n alueella. (7 artikla)

Kapasiteetin vahvistamiskokonaisuuteen 7 artiklassa sisältyy myös koulutuspoliittisen yhteistyön edistäminen hyödyntämällä kokeellista toimintaa, online-alustoja ja virtuaalisia työkaluja sekä erityisiä toimia osaamisen liikkuvuuden edistämiseksi.

3.4 Nuoriso

Nuorisoalalla Erasmus+ ohjelmaehdotus tukisi 4 artiklassa:

- Nuorten oppimiseen liittyvää liikkuvuutta, mukaan lukien DiscoverEU toimintoa, nuorten osallistumistoimintoja ja nuorisotyöntekijöiden oppimiseen liittyvää liikkuvuutta

- Euroopan solidaarisuusjoukkojen vapaaehtoistoimintaa, mukaan lukien Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot

3.5 Urheilu

Urheilun alalla komission ehdotus Erasmus+ -ohjelmaksi tukisi urheilijoiden ja ruohonjuuritason urheilun parissa toimivien henkilöiden oppimiseen liittyvää liikkuvuutta ja urheiluhenkilöiden oppimiseen liittyvää liikkuvuutta. (4 artikla)

3.6 Osallisuutta ja moninaisuutta edistävät tukitoimenpiteet

Komission esityksessä 8 artiklassa osallisuuden ja moninaisuuden edistämisestä korostetaan osallistavan lähestymistavan keskeisyys kaikessa toiminnassa. Komission, jäsenvaltioiden ja ohjelmaan assosioituneiden kolmansien maiden tulee esityksen mukaan toteuttaa tehokkaita toimenpiteitä osallisuuden, moninaisuuden ja oikeudenmukaisuuden, solidaarisuuden ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseksi varmistaakseen erityisesti sen, että henkilöt, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia, voivat osallistua ohjelmaan.

Ehdotuksen mukaan komissio tukee kaikkien mahdollisuuksia osallistua ohjelmaan taustasta ja iästä riippumatta varmistamalla toimenpiteet, jotka helpottavat heikommassa asemassa olevien osallistumista, tarvittaessa myös rahoitustuen avulla.

Komissio voi mukauttaa tai valtuuttaa 19 artiklassa tarkoitetut kansalliset toimistot mukauttamaan puolueettomien perustein rahoitustukimekanismeja, joilla parannetaan niiden henkilöiden osallistumismahdollisuuksia, jolla on muita vähemmän mahdollisuuksia.

Esityksessä todetaan lisäksi, että henkilöiden, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia, osallistumista helpottavien tai tukevien toimenpiteiden kustannukset eivät saa olla ohjelman puitteissa esitetyn hakemuksen hylkäämisen perusteena.

Esityksessä todetaan, että artiklassa 19 kuvattujen kansallisten toimistojen on tarvittaessa laadittava tai päivitettävä kansalliset osallisuus- ja moninaisuussuunnitelmat, jotka huomioivat kansalliset erityishaasteet ja ovat osa niiden suunnitteluasiakirjoja. Komissio seuraa säännöllisesti osallisuutta ja moninaisuutta koskevien toimenpiteiden ja suunnitelmien täytäntöönpanoa.

3.7 Kolmansien maiden osallistuminen (13 artikla)

Ohjelmaan voivat ohjelmaesityksen mukaan osallistua seuraavat kolmannet maat 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti täysimääräisen tai osittaisen assosioinnin kautta sekä asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten tai näiden sopimusten nojalla tehtyjen päätösten mukaisesti, joita sovelletaan:

- a) Euroopan talousalueeseen kuuluvat Euroopan vapaakauppaliiton jäsenet sekä eurooppalaiset mikrovaltiot;
- b) liittymässä olevat maat, ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokkaat;
- c) Euroopan naapuruuspolitiikan maat;
- d) muut kolmannet maat.

Ohjelmaan osallistumista koskevissa assosiaatiosopimuksissa tulee

- a) varmistaa ohjelmaan osallistuvan kolmannen maan rahoitusosuuksien ja hyötyjen oikeudenmukainen tasapaino;
- b) vahvistaa ohjelmaan osallistumista koskevat edellytykset, mukaan lukien rahoitusosuuksien, jotka koostuvat toiminnallisesta rahoitusosuudesta ja osallistumismaksusta, laskeminen, sekä ohjelman yleiset hallintokulut;
- c) ei anna kolmannelle maalle minkäänlaista päätösvaltaa ohjelmassa;
- d) taata unionin oikeudet varmistaa moitteeton varainhoito ja suojella sen taloudellisia etuja;
- e) tarvittaessa varmistaa unionin turvallisuuden ja yleisen järjestyksen suojaaminen.

Edellä olevan d alakohdan soveltamiseksi kolmannen maan on myönnettävä asetuksissa (EU, Euratom) 2024/2509 ja (EU, Euratom) 883/2013 vaaditut tarvittavat oikeudet ja pääsy tietoihin ja taattava, että täytäntöönpanopäätökset, joissa määrätään SEUT 299 artiklan nojalla taloudellinen velvoite, sekä Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot ja määräykset ovat täytäntöönpanokelpoisia.

3.8 Erasmus+-ohjelman keskeiset uudistukset

Komission ehdotuksessa Erasmus+ -ohjelman rakenteeseen ehdotetaan merkittävää muutosta.

Nykyisessä ohjelmassa kolmeksi avaintoimeksi jakautunut ohjelma muuttuisi jatkossa yhden kokonaisuuden sisällä kahteen pilariin; oppimisedellytyksiin kaikille ja kapasiteetinvahvistamiseen (3 artikla). Tämän lisäksi komission ohjelmaehdotuksessa (5 artikla) esitetään uusina avauksina muun muassa osaajien houkuttelemista, stipendien tarjoamista kolmansien maiden kansalaisille strategisesti tärkeillä aloilla (mm. vihreä teknologia, tekoäly, kyberturvallisuus, terveydenhuolto ja digitaaliset innovaatiot) sekä ohjelman kautta EU-jäsenyyttä hakeville maille tarjottava tuki ja aiempaa selkeämpi tuki Ukrainalle.

Komission ehdotuksessa Erasmus+ ohjelmalle esitetty budjettikokonaisuus olisi yksi isompi kokonaisuus, eikä budjettia ole allokoitu ohjelman eri sektoreille tai koulutusasteille.

Komission ehdotuksessa edunsaajaryhmien määrä lisääntyisi aiemmasta, kun urheilun ja liikunnan sektorilla ehdotetaan uudistuksia kuten esimerkiksi lisäämällä edunsaajaksi urheilualan yhteistyöverkostot ja urheilijoiden liikkuvuusjaksot ulkomailla.

Ehdotuksessa Erasmus+ -ohjelman toimet olisivat komission mukaan yhtenevät EU:n muiden politiikkaohjelmien ja aloitteiden kanssa. Esimerkiksi EU:n yhteistyötä kolmansien maiden kanssa jatkettaisiin ja nämä toimet tukisivat Global Europe -ohjelmaa. Lopullisen Erasmus+-ohjelman rahoitustasoon vaikuttavat myös mahdolliset lisämäärärahat muista EU-instrumenteista.

Nuorisosektorin osalta komission ehdotuksessa esitetään, että Erasmus+ ja Euroopan solidaarisuusjoukot yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi. Erasmus+ kattaisi jatkossa myös vapaaehtoistoiminnan, nuorten solidaarisuustoiminnan ja humanitaarisen avun joukot, jotka ovat nykyisin osa Euroopan solidaarisuusjoukkoja. Muutoksen tarkoituksena on selkiyttää ohjelmahallintoa ja mahdollisuuksien tarjoamista nuorille. Ohjelman on tarkoitus toimia yhden luukun periaatteella nuorille. Nykyisen ohjelman erillinen nuorisoluku poistuu, samoin kuin nuorisosektorille allokoitu budjetti.

Komission ehdotuksessa ei ole kuvattuna jäsenmaiden osallistumismahdollisuuksia ohjelmakauden aikana ja se ei sisällä nykyisen Erasmus+- ohjelman asetuksessa ollutta ohjelmakomiteaa, tai muita vastaavia rakenteita.

Erona nykyiseen Erasmus+ 2020–2027 ohjelmakauteen, komissio ei ole enää ehdottanut ympäristöä ja ilmastomuutosta horisontaaliseksi painopisteeksi.

3.9 Erasmus+ -ohjelman budjettiehdotus (vuoden 2025 hinnoin)

Komissio ehdottaa EU:n tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä merkittävästi lisää investointeja tutkimukseen, koulutukseen, nuorisoon ja urheilusektoriin. Osana tätä uudelle Erasmus+ -ohjelmalle ehdotetaan 36,186 miljardin euron budjettia. Tämä merkitsee lähes 30 prosentin kasvua verrattuna nykyisen, vuonna 2027 päättyvän ohjelmakauteen. Kasvavasta ohjelmabudjetista huolimatta Erasmusun suhteellinen rahoitusosuus pienenee. Nykyisellä rahoituskaudella osuus EU:n kokonaisbudjetista on noin 2,55 % ja uusi ehdotettu budjetti noin 2,17 % ehdotetusta.

Ehdotuksen vaikutuksien arviointia vaikeuttaa se, että ohjelmalle on asetettu varsin laajalle ulottuvat monipuoliset tavoitteet, jotka kuitenkin voivat heikentää ohjelman ydintoimintojen toteutumista. Lisäksi on epäselvää riittääkö ehdotettu budjetti kattamaan kaikkia esitettyjä uusia ja vanhoja tavoitteita ja aloitteita tilanteessa, jossa ohjelmalle tulee uusia edunsaajia ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen siirtyessä Erasmus- osaksi.

Komission ehdotuksessa Euroopan solidaarisuusjoukot-ohjelman siirron budjettivaikutukset jäävät epäselviksi. Lisäksi epäselväksi jää, säilyvätkö Euroopan solidaarisuusjoukkojen ominaisuudet ja toiminnot ennallaan vai karsitaanko niitä.

Ehdotuksessa ei ole kuvattu tai määritelty Erasmus+ -ohjelmalle asetettavia indikaattoreita, määrällisiä tavoitteita tai näiden seuranta. Nämä olisivat keskeisiä ohjelman sektorikohtaisten tavoitteiden sekä vaikuttavuuden seurannan näkökulmasta. Lisäksi ehdotuksesta puuttuu koulutusaste- tai sektorikohtainen budjettijako.

3.10 Erasmus+ ohjelman hallinto

Ohjelman hallintoa on komission ehdotuksessa kuvattu aikaisempia ohjelmaehdotuksia tiukemmin. Ohjelman hallinnon keskeisistä toimijoista mainitaan Euroopan komissio sekä kansallinen viranomainen ja kansallinen toimisto, mutta kansallista viranomaista tai toimistoa ei määritellä termeinä ohjelma-asetuksessa. Esityksessä ei myöskään kuvata jäsenmaiden osallistumismahdollisuuksia ohjelmakauden aikana, kuten nykyisin ohjelmassa ollutta ohjelmakomiteaa. Ohjelmakomitean tehtävänä on ollut valmistella ja hyväksyä Erasmus+ ohjelman vuosittaiset ohjelma-asiakirjat budjetteineen.

3.11 Erasmus+-ohjelman suhde EU:n muihin rahoitusohjelmiin

Komission ehdotuksessa esitetään EU:n muiden rahoitusinstrumenttien (kuten Euroopan Sosiaalirahasto, Horisontti) tiiviimpää linkittämistä Erasmus+ -ohjelmaan synergiaetujen tavoittamiseksi. Lisäksi komission ehdotuksessa ehdotetaan Erasmus- globaalin ulottuvuuden rahoittamisen jatkamista Globaali Eurooppa -välineestä.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Komissio ehdottaa oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 165 artiklan 4 kohtaa, 166 artiklan 4 kohtaa ja 214 artiklan 5 kohtaa.

Näistä ensiksi mainitun nojalla myötävaikuttaakseen korkealaatuisen koulutuksen kehittämiseen Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan sellaisia edistämistoimia, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Toiseksi mainitun nojalla Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan toimenpiteet, joilla myötävaikutetaan jäsenvaltioiden toimia tukevaa ja täydentävää unionin ammatillista koulutusta koskevan politiikan tavoitteiden toteuttamiseen, mutta jotka

eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Viimeisimmän mukaan, jotta Euroopan nuoret voisivat osallistua unionin yhteisen humanitaarisen avun toimiin, perustetaan Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot. Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla joukkojen perussäännön ja toimintatavat.

Oikeusperusta määrittyy ehdotuksen tarkoituksen ja sisällön perusteella. Lähtökohtaisesti tulisi käyttää vain yhtä edellä todettujen kriteerien perusteella valittua oikeusperustaa. Useamman oikeusperustan käyttäminen vaikuttaa kuitenkin nyt kyseessä olevien ehdotusten kohdalla perustellulta, koska ehdotetulla säädöksellä voidaan katsoa olevan useampi samanaikainen tarkoitus ja useita osatekijöitä, joista mikään ei vaikuttaisi olevan toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen.

Lisäksi oikeusperustojen yhdistäminen edellyttää yhdenmukaista päätöksentekomenettelyä neuvostossa. Tämä edellytys täyttyy ehdotuksen osalta, sillä kaikkien ehdotettujen oikeusperustojen mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Kaikkien oikeusperustojen nojalla noudatetaan myöskin tavallista lainsäätämisyjärjestystä. Näin ollen valtioneuvosto katsoo, että ehdotetut oikeusperustat ovat asianmukaiset.

Ottaen huomioon esitettyjen toimien tavoitteet, luonne ja laajuus, ne on mahdollista toteuttaa parhaiten unionin tasolla. Komission esityksen mukaan esitettävät muutokset pohjaavat ohjelman nykyiseen rakenteeseen, samat toimenpidetyypit säilyvät ja pyrkimyksenä on parantamaan ohjelman vaikuttavuutta. Näin ollen aloitteessa ei ylitettäisi sitä, mikä tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Valtioneuvosto katsoo edellä esitetyin perustein, että asetusehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukainen. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan asetuksessa esitetyt toimet ovat sopivia ja tarpeellisia ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

5 Ehdotuksen vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdottama koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma Erasmus+-ohjelman budjetti, johon ei vielä sisälly Globaali Eurooppa -välineen myöhemmin määriteltävä rahoitusosuus, olisi suuruudeltaan 36,186 miljardia euroa (vuoden 2025 hinnoin).

Komission ehdotuksen mukaan budjettivarojen lisäämisellä koulutukseen, nuorisoalalle ja ruohonjuuritason urheiluyhteistyöhön olisi myönteinen vaikutus Euroopan osaamistasoon, eurooppalaiseen yhteenkuuluvuuteen sekä kokonaisturvallisuuteen.

Ehdotettu budjetti edustaa noin 30 prosentin korotusta kuluvaan ohjelmakauteen. Suunniteltu budjettiprofiili on tasaisempi kuin nykyinen, eli vuosittaiseksi kasvuksi on esitetty +3,4 % per vuosi, kun tällä ohjelmakaudella vuosittainen kasvu Suomen osalta on vaihdellut 7–15 % välillä.

Suomalaisten osallistujien osuus Euroopan tähänastisten koulutus- ja nuoriso-ohjelmien rahoituksesta on ollut noin 1,9 % ja suoraan komissiosta rahoitetussa, kilpaillussa strategisessa kehittämistoiminnassa 3,4 %.

Kansalliseen talousarvioon liittyvät seikat käsitellään ja niihin otetaan kantaa kansallisessa JTS- ja talousarvioprosessissa. Toimenpiteiden edellyttämä valtion rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Valtioneuvoston arvion mukaan ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa Suomen perustuslain kanssa, eikä sillä rajoiteta perus- tai ihmisoikeuksien toteutumista.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 14 kohdan mukaan opetusta, oppisopimusta, kulttuuria, urheilua ja nuorisotyötä koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Maakunnalle on annettu mahdollisuus esittää kantansa koulutusjaoston (EU30) sekä nuoriso- ja liikuntajaoston (EU32) valmistelujen yhteydessä.

Erasmus+-ohjelman ehdotuksilla ei ole välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Ehdotuksen käsittely on käynnistetty Tanskan puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2025 neuvoston koulutuskomiteassa. Puheenjohtajan tarkoituksena on esitellä Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston kokouksessa 27.-28.11.2025 neuvotteluista edistymisraportti. Neuvottelut neuvoston osittaisesta yleisnäkemyksestä jatkuvat Kyproksen puheenjohtajuuskaudella.

Euroopan parlamentissa Erasmus+- ohjelmaesityksen käsittelystä vastaa Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta (CULT), jossa asian esittelijäksi on nimitetty 4.11.2025 Bogdan Andrzej ZDROJEWSKI (EPP).

Muiden jäsenvaltioiden kannoista ei ole tarkempia tietoja kannanmuodostuksen ollessa vielä kesken.

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

U-kirjelmä on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Kirjelmäluonnosta on käsitelty EU30 koulutusjaoston ja EU32 nuoriso- ja liikuntajaoston laajoissa ja suppeissa kokoonpanoissa seuraavasti:

- EU30 koulutusjaoston, laaja kokoonpano 1.9.2025

- EU30 koulutusjaoston suppea kokoonpano, kirjallinen menettely
 - EU32 nuoriso- ja liikuntajaosto, laaja kokoonpano, 2.10.2025
 - EU32 nuoriso- ja liikuntajaosto, suppea kokoonpano, kirjallinen menettely
- Kirjelmäluonnoksen MFF-jory sekä poliittinen käsittely:
- MFF-jory 12.11. 2025

10 Valtioneuvoston kanta

Suomen ensivaiheen kantoja komission ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehikseksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme, kuten maatalouden rahoituksen.

Komission esittämät rahoituskehys ehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisimpiin poliittisiin prioriteetteihin kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Suomi pitää myös oikeansuuntaisina esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osaajien liikkuvuuteen (Erasmus+), mutta myös koulutukseen, luoviin aloihin, demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin ja tunnistaa näiden merkityksen kilpailukyvyille ja kokonaisturvallisuudelle.

Kokonaisuudesta

Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehiksen kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaisuuden huomioiden.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Edellä esitettyjä valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

Ohjelman yleiset tavoitteet

Valtioneuvosto kannattaa komission Erasmus+- ohjelmaehdotuksen tavoitteita ja pitää tärkeänä ohjelman säilymistä itsenäisenä ja yhtenäisenä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotus ohjelma-asetukseksi pyrkii jatkuvuuteen vahvistaen samalla Erasmus+ -ohjelman osallisuutta edistäviä toimia, ja painottaa Erasmus+:n olevan yksi unionin tunnetuimmista ohjelmista. Valtioneuvosto toteaa, että Erasmus-ohjelman kehittämistä on tärkeä jatkaa ja tulee varmistua, että ohjelman rahoitus on riittävä.

Valtioneuvosto pitää hyvänä ohjelmaehdotuksen sitomista vahvemmin yhteisesti tunnistettuihin tavoitteisiin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Erasmus +:n vakiintuneena ytimenä oleva liikkuvuus olisi ohjelman keskeinen tavoite jatkossakin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ohjelmaesitys takaa jatkuvuuden olemassa oleville lippulaiva-aloitteille, kuten Eurooppalaiset yliopistot (European Universities), Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt (Centres of Vocational Excellence) ja Opettaja-Akatemiat (Teacher Academics), joissa Suomi on menestynyt hyvin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että oikeusvaltioperiaate säilyy Erasmus+- ohjelman keskeisenä kivijalkana.

Neuvotteluiden edetessä valtioneuvosto pitää tärkeänä turvata jäsenmaiden vaikutusmahdollisuuksia ja että ohjelmakomitean tai vastaavan rooli selkeytetään neuvotteluiden aikana. Jäsenvaltioilla tulisi säilyä mahdollisuudet vaikuttaa ohjelman sisältöihin myös ohjelmakauden aikana. Valtioneuvosto seuraa ohjelma-asetuksessa kuvattua ohjelman rakenteen muutosta nykyisestä, ohjelma-asetuksen kolmesta avaintoimesta, ehdotuksessa olevaan kahteen pilariin ja pyrkii edistämään ohjelman tasapainon kannalta toimivaa kokonaisuutta ohjelmaneuvotteluiden edetessä.

Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että komissio keskustelee jäsenvaltioiden kanssa sen hallinnoiman ohjelmaosuuden toimeenpanosta ja yhteensovittamisesta, siten että löydetään riittävä tasapaino yhtäältä joustavuuden ja toisaalta ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteen välillä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tulevassa Erasmus+-ohjelmassa huomioitaisiin jatkossakin ympäristö- ja ilmastomuutoksen torjunta yhtenä painopisteenä. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ohjelman yhtenä painopisteenä on osallisuuden ja saavutettavuuden monipuolinen tukeminen.

Valtioneuvosto katsoo, että ohjelmarakenteessa esitettyjen temaattisten kärkein ja kasvusektorialojen osuus ei nouse liian suureksi muiden alojen rinnalla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ohjelman indikaattorit ja tavoitteet tulevat yhdessä määritellyiksi ja että ne tukisivat ohjelman onnistunutta toimeenpanoa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Euroopan Solidaarisuusjoukot- ja Erasmus+ -ohjelmien yhdistyessä säilyttäisiin molempien ohjelmien vahvuudet ja huomioitaisiin nuorisosektorin moninaiset toimijat.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Euroopan maantieteellinen moninaisuus ja siten eri maiden maantieteellinen sijainti huomioidaan kustannusperusteisuudessa myös jatkossa. Suomalaisten yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ohjelmaan, kuten myös Suomen houkuttelevuus kohdemaana ja hankepartnerina, on keskeistä varmistaa.

Koulutus

Valtioneuvosto näkee Erasmus+ -ohjelman merkittävänä työvälineenä kehittää koko koulutusketjun ml. varhaiskasvatuksen laatua, kansalaisten kansainvälisyysosaamista ja liikkuvuutta, opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä ja opettajaliikkuvuutta sekä elinikäistä oppimista.

Valtioneuvosto kannattaa ohjelmaehdotuksessa ohjelman tavoitteiden kytkemistä entistä vahvemmin eurooppalaisen identiteetin, demokratian ja aktiivisen kansalaisuuden rakentamiseen, ja että tässä kokonaisuudessa nähdään myös koulutussektorin keskeinen rooli.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että Erasmus+- ohjelmalla tuetaan asetusehdotuksen mukaan kumppanuuksia, yhteistyötä koulutuksen laadun ja innovaatioiden vahvistamiseksi sekä erilaista kokeellista toimintaa eri koulutusasteilla.

Nuoriso

Valtioneuvosto katsoo, että ohjelman tulisi jatkossakin rakentaa kestävää yhteiskuntaa sekä kasvattaa tulevaisuuteen ja demokraattisiin instituutioihin luottavaa sukupolvea, joka osallistuu aktiivisesti lähiyhteisöjen ja yhteiskuntien toimintaan. Tulevan Erasmus+ ohjelman toimeenpanossa nuorisosektorin rooli tulee tunnistaa ja tunnustaa.

Valtioneuvosto pitää tavoiteltavana sitä, että uudessa ohjelmassa huomioitaisiin nykyisten nuoriso-ohjelmien erityispiirteet omalla nuoriso-osiolla tai muulla menetelmällä. Erasmus+ -ohjelman tulisi vahvistaa nuorisotyön rakenteita ja kehittää sen laatua.

Erasmus+ -ohjelman tulisi tukea erilaisten hankemuotojen jatkumoa paikallisista hankkeista eurooppalaisen yhteistyön kautta kansainväliseen toimintaan. Valtioneuvoston tavoitteena on, että uudella ohjelmakaudella mahdollistettaisiin paikallistason solidaarisuushankkeet ja nuorten osallistumishankkeet, jotka tavoittavat hyvin erityisesti heikommassa asemassa olevia nuoria.

Urheilu

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission esitykseen urheilijoiden liikkuvuusjaksoista. Valtioneuvosto katsoo, että liikkuvuusjaksojen ensisijaisena tarkoituksena ei olisi urheilijoiden urheilu-urien edistäminen eikä harjoitusleirien tai kilpailujen rahoitusmekanismien toimiminen.

Liikkuvuushankkeissa tulisi erityisesti edistää ruohonjuuritasolla toimivien valmentajien, henkilöstön sekä vapaaehtoisten mahdollisuuksia parantaa osaamistaan, pätevyyttään ja hankkia uusia taitoja liikkuvuuden kautta toisessa organisaatiossa kehittäen näin ensisijaisesti liikunta- ja urheiluseurojen valmiuksia.

Ohjelman rahoitus

Komission ehdotusten rahoitusten mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysten kokonaisuutta. Valtioneuvosto näkee, että ohjelman toimeenpanolle, ennakoitavuudelle ja suunnittelulle voisi olla eduksi tarkempi budjettiallokaatio.

Valtioneuvosto kannattaa ohjelma-asetuksessa esitettyjen muiden EU- rahoitusohjelmien synergiamahdollisuuksien esilläpitoa Erasmus+- ohjelman toimien tukemisessa.

Kansainvälinen yhteistyö

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ohjelman laajentamiseen sellaisten kolmansien maiden kanssa, joilla on jo vakiintunutta yhteistyötä EU:n kanssa kuten Norja, Islanti, Yhdistynyt kuningaskunta ja Sveitsi. Sen sijaan muiden kolmansien maiden osalta Suomi korostaa tarvetta huolelliseen arviointiin, jotta osallistuminen ei vaaranna komission ehdotuksen lähtökohtaa kolmansien maiden ja jäsenmaiden velvoitteiden keskinäisestä oikeasuhtaisuudesta.